

Dr. Craig Keener, Matendo, Hotuba ya 17, Matendo 16-17

© 2024 Craig Keener na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Matendo. Hiki ni kipindi cha 17, Matendo sura ya 16 na 17.

Katika kikao kilichopita, Paulo alitoa roho, roho ya Chatu, roho yenye nguvu sana, ya ujanja, ya uaguzi kutoka kwa msichana ambaye alikuwa akinyonywa na watumwa.

Na wakati mwingine katika tamaduni nyingi na katika miduara mingi, una watu wanaozidi hili na kuona mapepo kila mahali. Kufikia karne ya tatu, kwa kweli, hiyo ilikuwa imeenea katika Dini ya Kiyahudi ambapo baadhi ya marabi walisema ukinyosha mkono mmoja, unauweka ndani ya pepo elfu moja. Unanyoosha mkono wako wa kushoto, unautoa ndani ya pepo 10,000.

Vitabu vya Kukunjwa vya Bahari ya Chumvi vinazungumza kuhusu jinsi kila tendo linavyotawaliwa ama na roho ya ukweli au roho ya uwongo. Hatuoni hilo katika Agano Jipya kwa kiwango hicho. Lakini wakati mwingine kuna roho halisi na inabidi kushughulikiwa.

Na Paulo alifanya hivyo. Lakini alionekana kusitasita, labda kwa sababu angeweza kuona nini kinaweza kutokea ikiwa angeshughulikia. Na tunaona kwamba katika mstari wa 19, kwa sababu wamiliki wa kijakazi, wamekasirika kwamba amewekwa huru kutoka kwa utumwa wa kiroho kwa sababu sasa hawana faida yoyote kutokana na utabiri wake.

Kwa hiyo, wanawaburuta mbele ya mahakimu. Sasa, kama ungetaka kupeleka mtu mahakamani, ungeweza kuwaalika mahakamani. Lakini ikiwa hawakujitokeza, ilibidi uwaburute mahakamani.

Hawachukui nafasi. Wanawaburuta tu Paulo na Sila mahakamani. Luka kwa furaha si sehemu ya sisi hapa.

Huenda Luka na Timotheo hawaburuzwi ndani, lakini Paulo na Sila wanaburutwa. Na ona shtaka watakalotoa dhidi yao si, vema, utasema shtaka gani? Utasema, oh, walimkomboa kijakazi wetu kutoka kwa roho? Kweli, hakukuwa na malipo ya kisheria kama hayo. Wangeweza kusema kisheria, uliharibu mali yetu.

Lakini huenda wasishinde kesi hiyo. Kwa hivyo, wanaenda kwa kiwango cha chini kabisa cha kawaida na kutoa malipo ya msingi sana mbele ya mahakimu hawa. Mahakimu wa cheo kinachotumika hapa, the strategoi, kilikuwa jina la kawaida la Kigiriki la duo la Kilatini viri.

Hawa ni maafisa wawili wa Kirumi wa Filipi. Kwa Kilatini, itakuwa praetor. Sasa, hawahukumu wao wenyewe.

Kuna umati mzima wa watu karibu nao. Na viongozi hawa watataka kuweka umati wenye furaha. Hii inafanywa sokoni, inasema.

Nadhani ni neno la Kigiriki agora, lakini sio agora ya kibiashara ya Kigiriki. Hapa, ni agora ya kati iliyo karibu huko Filipi, ambayo imechimbwa, na kufanya kazi kama kongamano la Warumi. Na kwa hivyo ndipo wangepata majaribio, sio agora ya kibiashara katika mji, lakini agora ya kati.

Ilikuwa futi 230 kwa futi 485 au mita 70 kwa mita 150. Na watu wengi wanaweza kuwa wamesimama hapo. Kwa kweli, ilikatizwa na njia ya Ignatia iliyopitia Filipi.

Kwa hiyo, shtaka lililoletwa mbele yao ni, loo, watu hawa wakiwa Wayahudi, wanafundisha desturi ambazo sisi ni Warumi haziruhusiwi. Naam, hawajui. Na kwa kweli, watazamaji wa Luka wanaweza wasijue, ingawa labda wana dokezo kwani jina la Paulo ni Paulo.

Watu hawajui kwamba hawa ni Wayahudi na Warumi. Wakati mwingine una hali kama hiyo leo wakati watu wanafikiria tu kitu juu ya mtu fulani. Mtu huingia darasani na kudhani kwamba mtu kama huyo ndiye mlinzi kwa sababu ya kabila lake au ujana wao au kitu kingine chochote, na ni profesa wao wa siku ya kwanza ya darasa au kitu kama hicho.

Unaweza kuwa na hali za aibu. Kwa kweli niliipenda wakati wanafunzi walidhani mimi ni mwanafunzi kwa sababu ilinifanya nijisikie mchanga, lakini ilinibidi kunyoa ndevu zangu za kijivu sasa pia ili kupata uzoefu huo. Lakini kwa vyovyote vile, kuna tofauti ya Wayahudi na Warumi, na inaonyesha chuki ya zamani ya Uyahudi, iliyoenea sana katika sehemu nyingi za zamani.

Na amri ya Klaudio ambayo imetajwa katika sura ya 18 katika mstari wa 2 inaweza kuwa kweli hivi karibuni, ambapo alifukuza jumuiya ya Wayahudi kutoka Roma, angalau rasmi. Bila shaka, huko Aleksandria kumekuwa na chuki kubwa ya Uyahudi, chuki kubwa ya Wayahudi, na katika maeneo mengine mengi pia. Naam, Filipi ilikuwa koloni la Kirumi, na kama Klaudio angeweza kuwafukuza Wayahudi kutoka Rumi, hawangekuwa katika hali ya starehe zaidi huko Filipi pia kwa sababu wangeweza kusema, vizuri, walifanya hivyo huko Rumi.

Tunapaswa kufanya chochote ambacho Warumi hufanya kwa sababu sisi ni koloni la Warumi. Lalamiko kuu la Warumi juu ya Wayahudi lilikuwa kwamba walikuwa wakiongoa watu. Vema, Paulo yuko hapa kufanya nini? Kuwaongoa watu.

Sasa, kwa mtazamo wa Kikristo, ni kama watu wanahitaji hili. Hili ni jambo tunalopaswa kuwapa. Ikiwa mtu yuko kwenye jengo linalowaka moto, tunaweza kuhatarisha maisha yetu ili kuwatoa nje ya jengo hilo.

Isipokuwa katika kesi hii, hii sio kitu tunaweza kuwavuta nje ya moto. Tunachoweza kufanya ni kuwapa fursa, angalau kuwaonya kuhusu moto. Lakini katika hali yoyote, si mara zote kutazamwa vyema na baadhi ya watu wengine.

Wakati mwingine imefanywa kwa njia zisizofaa sana, lakini haizingatiwi kila mara ipasavyo, inavyofaa na watu wengine, hata tunapoifanya kwa upole na ukarimu zaidi na kwa njia ya fadhili na yenye kufikiria kwa sababu tunajali watu. Kulikuwa na chuki nyingi za wageni, na woga wa wageni, na unaona hilo pengine katika sehemu nyingi za dunia leo. Una baadhi ya hayo, isipokuwa katika maeneo fulani ya mijini, hata huko wakati mwingine.

Wenyeji wengi wasio Warumi waliishi Filipi, watu ambao hawakuwa raia, lakini waliishi huko. Walikuwa wakazi, lakini kulikuwa na Wayahudi wachache huko. Kwa hiyo Wayahudi walifanya shabaha rahisi.

Wahamiaji wengine kutoka mashariki walikuwa wameishi huko, na hiyo ilikuwa imeongeza chuki ya wageni kwa ujumla. Na tena, Wayahudi walifanya lengo rahisi sana. Ufilipi ulikuwa wa Kirumi sana na ulijivunia sana urithi wa Kirumi.

Kwa hiyo Wayahudi, si Waroma, walikuwa kitu ambacho kingechochea umati. Zaidi ya 80% ya maandishi yake yameandikwa kwa Kilatini, ingawa iko Macedonia, kaskazini mashariki mwa Ugiriki. Raia wake walikuwa na haki za Warumi.

Walifuata sheria ya Kirumi. Hawakuondolewa kodi kwa Roma. Katiba yao ya mtaa ilifuata katiba ya Rumi.

Kwa hiyo, walijihusisha sana na Urumi wao. Katika mstari wa 22, wanavuliwa nguo na kupigwa. Naam, wasio raia wangeweza kupigwa kabla ya kesi ili kupata ushahidi kwamba kupiga, wakati ulipotumiwa kwa maneno rasmi, kuliitwa coercitio .

Watu ambao walikuwa wa tabaka la chini walikuwa na ulinzi mdogo wa kisheria. Wangepigwa vipi? Naam, inasema walipigwa kwa viboko. Paulo anataja hilo katika barua zake, kwamba nyakati fulani alipigwa kwa fimbo.

Na hii ndiyo pekee ambayo Luka anataja. Luka hakuambii karibu yote yaliyompata Paulo, kwamba aliteseka kwa ajili ya injili. Lakini fimbo zingekuwa fimbo za lictors.

Wasimamizi hao walikuwa wahudumu wa mahakimu wa Kirumi. Walibeba vijiti katika vifungu, na vijiti hivi vinaweza kutumika kwa hali kama hii. Kuvua nguo

kulikuwa kawaida kabla ya kupigwa hadharani au aina nyingine za nidhamu ya umma.

Na kuvuliwa nguo hadharani na kupigwa hadharani vyote vilikusudiwa kuwa fedheha. Ingekuwa ni jambo la kufedhehesha hasa kwa Wayudea na watu kutoka Asia Magharibi, ambao walikuwa makini sana kuhusu kuonekana uchi, Mashariki ya Kati, na kadhalika, nyeti sana kuhusu kuonekana uchi. Inachukuliwa kuwa ni aibu.

Ndiyo maana katika 1 Wathesalonike 2 Paulo anapozungumza kuhusu yale aliyovumilia kule Filipi, anaeleza kuwa ni kufedhehesha. Kwa hiyo, katika mistari ya 23 hadi 34, tutasoma kuhusu huduma ya magereza. Katika mstari wa 23, mkurugenzi wa gereza anaagizwa kuwaweka salama sana.

Naam, huwaweka salama sana. Anawaweka katika gereza la ndani, ambalo halikuwa na mwanga. Atawaweka salama kwa hisa.

Ninamaanisha, hakuna njia ambayo watatoroka kutoka kwa gereza la ndani, lakini hisa zitafanya iwe ngumu sana. Mkurugenzi wa gereza, baadhi ya wachambuzi wamesema kwamba alikuwa mkongwe kwa sababu Filipi ilikuwa koloni la Kirumi. Lakini Filipi ilikuwa koloni la Warumi kwa vizazi vingi.

Mashujaa hao walikuwa wametulia hapo mwanzoni. Kwa hivyo, anaweza kuwa mzao wa maveterani, lakini labda sio mkongwe mwenyewe. Ni mkurugenzi wa gereza tu.

Lakini kwa vyovyote vile, maeneo haya ambayo watu walifungwa hayakukusudiwa kuwa mahali pa ukarabati hapo zamani. Walijulikana kwa uchafu wao, na ukosefu wao wa vyoo. Ungeenda ulipokuwa kama ungekuwa kwenye hifadhi, ungelazimika kukaa humo pengine pia isipokuwa mtu angekuja na kukusafishia.

Uchafu wa namna hiyo, umepigwa, utakuwa na majeraha. Vidonda vyako vinaweza kuambukizwa na uchafu unaokuzunguka. Sakafu zingekuwa baridi.

Ikiwa umefungwa kwenye sakafu, mbaya zaidi. Hiyo ni mstari wa 23. Mstari wa 24, nguzo za mbao zingefungwa kwenye sakafu.

Hisa ilikuwa kitu ambacho wanguweka ndani na usingeweza kusonga, isipokuwa wanguweza kusonga hisa za mguu kwa njia tofauti ambazo zingeweza kusonga miguu yako kwa njia ambazo zinaweza kukutesa hata zaidi ikiwa wangetaka kufanya hivyo. Kulikuwa na mashimo ya ziada kwenye hifadhi ili miguu iweze kulazimishwa kwenye nafasi zenye uchungu ikiwa wangetaka kukufanyia hivyo. Ilitumika kwa watu wa hali ya chini na kwa hakika watu ambao hawakuwa raia wa Kirumi.

Mnamo 1625, uwezo wa kumtukuza Mungu katikati ya mateso na aibu ulisifiwa na Wayahudi. Wanafalsafa wa Kigiriki-Kirumi pia walisifu hekima ya kuridhika na

kushukuru katika hali moja, wakitambua kwamba kwa kawaida kwa wanafalsafa ilikuwa, vizuri, hatuwezi kudhibiti hata hivyo. Jambo moja tunaloweza kudhibiti ni mtazamo wetu.

Naam, hiyo ilikuwa njia ya kufikiri yenye faida, lakini katika Dini ya Kiyahudi, ilikuwa ni kama tunatambua kwamba Mungu ni mkuu na Mungu ni mkarimu, kwa hivyo tutamsifu kwa hali yetu. Na hivyo ndivyo wanavyofanya. Na wanafanya hivyo usiku wa manane.

Sasa, kama unajua hadithi za Adoniram Judson wakati yeye na baadhi ya watu wengine walikuwa wamefungwa, kulikuwa na mtu ambaye alikuwa mwendawazimu na alikuwa akiimba wakati wa usiku. Na hawakufurahishwa sana na jambo hilo kwa sababu ilikuwa vigumu kwao kupata usingizi. Lakini haituambii mwitikio wa wafungwa hapa, lakini mwitikio unaweza kuwa bora zaidi kuliko tunavyoweza kudhani kwa sababu wafungwa wengine hawatoroki na Paulo ana uwezo wa kusema kwa ajili yao wote mafungu machache baadaye, ambayo yanadokeza kwetu kwamba labda ni kwamba walikuwa wakimsikiliza Paulo.

Labda baadhi yao walikuwa wameongoka au kwa hakika wameathiriwa na huduma ya Paulo huko. Lakini kwa hali yoyote, kuimba usiku wa manane, kwa kawaida, hiyo ilikuwa katikati ya usingizi wa mtu. Huo haukuwa wakati wa kawaida wa maombi katika Dini ya Kiyahudi.

Lakini inashangaza kwamba Zaburi ya 119 mistari ya 61 na 62 inazungumza kuhusu kuteswa na kumsifu Mungu usiku wa manane. Na wanatimiza hilo. Wanafanya hivyo.

Vema, katika mstari wa 26, kama tu huko nyuma katika sura ya nne, mahali palitikisika walipokuwa wamekusanyika baada ya kuomba. Vema, katika mstari wa 26, mahali hapa panatikisika. Sio hakikisho kwamba kwa sababu tu unaomba, utapata tetemeko la ardhi.

Kwa maombi sivyo. Lakini kwa vyovyote vile, kulikuwa na hadithi ya Kiyahudi. Abraham alitolewa na tetemeko la ardhi katika mambo ya kale ya kibiblia ya Pseudo-Philo, 617.

Kwa hiyo, kulikuwa na hadithi za Kiyahudi kuhusu mambo kama hayo. Ingawa kwa upana zaidi, watu wengi wa zamani walitambua matetemeko ya ardhi kama shughuli ya kimungu, mara nyingi kama hukumu. Wagiriki mara nyingi walihusisha na Poseidon, ambaye walimwita mtikiso wa ardhi, na pia mungu wa bahari.

Kando na hilo, Filipi lilikuwa eneo linalokumbwa na tetemeko la ardhi. Namaanisha, una matetemeko ya ardhi katika eneo hilo, lakini kwa kawaida huna matetemeko ya ardhi ambayo hayaleti jengo, lakini hutokea tu kupoteza vifungo vyako. Ninamaanisha, inaweza kutokea, lakini je, hiyo ni bahati mbaya tu kwamba inatokea

kwa njia hiyo? Je, ni sadfa tu kwamba bahari ingegawanyika Waisraeli walipofika huko? Mambo kama hayo labda si ya bahati mbaya, ingawa Kutoka 14 inasema, Mungu alitumia upepo mkali wa mashariki kupeperusha bahari nyuma usiku, ambapo unaweza kusema, vizuri, upepo uliifanya.

Upepo hufanya hivyo mara ngapi? Kwa vyovyote vile, hii ni wazi shughuli ya kimungu. Ni shughuli ya Mungu. Hakuna anayeumia, lakini vifungo vyao vyote vimevunjika.

Na tunajua kutoroka gereza ni kunakosababishwa na matetemeko ya ardhi. Sijui kwamba hakuna mtu aliyejeruhiwa wakati wao. Kwa kweli, watu ambao nadhani waliumia, lakini kulikuwa na kutoroka kwa jela wakati wa matetemeko ya ardhi nchini Uturuki mnamo 2011, Haiti mnamo 2013, na Indonesia mnamo 2013.

Kwa hivyo, mambo ya aina hii hutokea, lakini hii ilikuwa shughuli ya kimungu hasa, katika kesi hii katika Matendo 16, na iliundwa mahususi ili mtu yeyote asidhurike. Idadi ya watu wengine, mapema katika Matendo, una Petro na mitume wengine waachiliwa katika Matendo sura ya tano. Petro anaachiliwa tena na malaika wa Bwana katika Matendo sura ya 12.

Naam, sasa Paulo ameachiliwa pia, lakini kuna tofauti. Petro aliachiliwa na walinzi wakauawa. Paulo anaachiliwa, lakini anachagua kutoondoka.

Bila shaka, hali yake haikuwa mbaya kama ile ya Petro. Peter aliambiwa aondoke na akafanya hivyo, lakini katika kesi hii, itakuwa bora zaidi. Kwa kujiua kumezuliwa katika sura ya 16, mstari wa 27, hukumu hiyo ilikuwa adhabu ya kuwaacha wafungwa watoroke, hasa katika kesi za kifo.

Sasa hii inaweza, vizuri, hii haikuwa kesi ya kifo, lakini alikuwa ameambiwa kuwalinda kwa usalama. Na kwa kadiri alivyohusika, wafungwa wote wanaweza kuwa wametoroka. Anaamshwa, si lazima kwa sababu alikuwa amelala kazini.

Huenda alikuwa kitandani. Pengine alikuwa mlinzi mkuu wa gereza. Ana watumishi wanaomfanyia kazi, pengine watumishi wa umma.

Kwa hiyo, neno linaripotiwa kwake. Anaomba mwanga wa kuingia ndani, na kwa kweli haingii sehemu ya ndani ya gereza, lakini anaingia nje yake. Anaona milango yote imevunjwa, na anatambua wafungwa wangeweza kutoroka, na inaonekana wangetoroka.

Na hilo ndilo wazo ambalo anapata kutoka kwa walinzi, ambao pengine walikuwa wamelala, kama ilivyotokea mara nyingi. Lakini kwa vyovyote vile, Warumi waliona kujiua kuwa njia bora zaidi ya kuuawa. Kwa kweli, Tacitus anasema kwamba Messalina, ambaye alipaswa kuuawa alikuwa mwoga.

Hakuwa tayari kuangukia upanga wake, kwa hiyo ilibidi wamsaidie kufanya hivyo. Lakini kwa hali yoyote, kwa kawaida ilizingatiwa mbadala mzuri. Josephus, ambaye anaandikia hadhira ya diaspora, wakati mwingine anaionyesha kuwa ya heshima pia.

Lakini ilikuwa mbadala nzuri kwa baadhi ya mambo, si kwa mambo mengine. Ikiwa ilikuwa ni mambo fulani tu, hiyo ilichukuliwa kuwa ya kudharauliwa. Ilizingatiwa kuwa mwoga.

Vema, theolojia ya Kikristo, kufuatia sehemu kubwa ya theolojia ya Kiyahudi, si Josephus, lakini sehemu kubwa ya theolojia ya Kiyahudi, kihistoria imekataa kujiua. Na theolojia ya Kikristo imefanya hivyo kwa nguvu sana, ikisema ni Mungu pekee aliye na haki ya kuchukua uhai. Kila mtu angekataa hilo kama suluhisho la unyogovu au kitu chochote ambacho mtu angeweza kupona.

Kwa hiyo, nasema tu kwamba si kusema huwezi kuelewa kwa nini baadhi ya watu wanasukumwa na hali hii chini ya hali fulani, lakini kusema kwamba wakati mwingine ni kutoroka mapema, kwa sababu Mungu bado ana mpango wa maisha yako. Mimi, mimi mwenyewe, na baadhi ya watu ninaowajua tumepitia dhiki kubwa na tunafurahi kwamba tulipitia na kuishi kuona kwamba Mungu alikuwa na mpango bora zaidi kwa maisha yetu, kusudi bora zaidi kwa maisha yetu. Hivyo hiyo ni excursus kwamba kwenda mbali juu ya somo tofauti.

Lakini kwa vyovyote vile, mtu huyu alikuwa tayari kuanguka juu ya upanga na Paulo anamhimiza asifanye hivyo. Subiri, usifanye hivyo. Sote tuko hapa na anaweza kusema kwa ajili ya kila mtu na hakuna anayelalamika na kusema, hapana, tuliamua, tunataka kutoroka.

Paulo alikaa au kitu kama hicho. Kwa hiyo, mstari wa 30, anakimbilia ndani, na kuanguka mbele yao, na kusema, mabwana, vema, kurios inamaanisha Bwana katika sauti unapozungumza na mtu moja kwa moja, kuria . Inaweza kumaanisha bwana, au inaweza kumaanisha Bwana.

Hujui. Lakini kumbukeni, wanamhubiri Bwana wa kweli. Na hivyo, Paulo anamsahihisha katika mstari wa 31.

Hapana, mwamini Bwana Yesu nawe utaokolewa, Bwana wa kweli, kurios wa kweli . Basi, asema, mabwana, yanipasa nifanye nini nipate kuokoka? Tulitaja hili kwa ufupi kabla tulipozungumza kuhusu jinsi swali hilo linavyotokea kwa njia tofauti, katika sehemu mbalimbali za Luka Matendo, pamoja na mtawala tajiri katika Luka 18, pamoja na umati wa watu siku ya Pentekoste katika Matendo sura ya pili. Paulo, bila kuuliza, akitunga kwa njia hiyo kama swali, lakini katika Matendo sura ya tisa, ameambiwa anachopaswa kufanya.

Kwa hiyo, anasema, ninawezaje kuokolewa? Na jinsi anavyoweza kuokolewa ni kupitia kumtegemea Yesu, Bwana. Mlinzi wa gereza alikuwa amesikia tangazo la mtumwa. Wanatutangazia njia ya wokovu.

Kwa hiyo sasa anataka kujua jinsi ya kuokolewa. Naam, wanaweza kuokolewa. Anaweza kuokolewa.

Sisi sote tunaweza kuokolewa ikiwa tunamwamini Yesu. Unaweza kuokolewa na kaya yako, ikiwa wanamwamini Yesu, wanaweza pia kuokolewa. Kwa hiyo, katika mstari wa 31 na 32, Warumi walitarajia kaya nzima kufuata dini ya mkuu wa kaya.

Katika utamaduni huo, huyo alikuwa mume. Pia walitazamia kwamba kichwa chao kiongoze familia yake kwenye ibada ya miungu ya Waroma. Hilo lingekuwa jambo muhimu katika Filipi, koloni la Waroma.

Lakini badala yake, mtu huyu atawaalika nyumbani. Mstari wa 33 na 34, aliwaosha kisha wakamwosha kwa maji ya ubatizo, kama John Chrysostom alivyoonyesha zamani sana kwa njia ya homile, lakini nadhani ni hapa katika maandishi. Anaosha vidonda vyao na wanamwosha kwa maji ya ubatizo.

Sasa, wangepanya hivyo wapi? Naam, hilo ni swali zuri. Kulikuwa na mahali ambapo wangeweza kwenda, chemchemi za maji ya umma, na sehemu nyingi ambapo ungeweza kupata maji huko Filipi, lakini angekuwa akiwapeleka pengine nje ya gereza lenyewe, na pengine nje ya nyumba yake. Huenda alikuwa na chemchemi katika ua wake, lakini ikiwa alikuwa na nyumba ya Kirumi ya kawaida, ikiwa ilikuwa ya kazi nzuri, anaweza kuwa na impluvium, ambayo nadhani nilipuuza kutaja katika ufafanuzi wangu, lakini mimi hujifunza mambo mapya kila wakati.

Ilinijia tu. Impluvium na kisha bwawa la maji huko katika atrium yake, ambayo ilikuwa sehemu ya muundo wa nyumba za Kirumi. Lakini ikiwa angewapeleka nje ya nyumba yake, ikiwa mtu yeyote angemwona, angeweza kuwa katika matatizo.

Kulikuwa na walinzi wa usiku, lakini kwa vyovyote vile, watu wengi walikuwa wamelala kufikia wakati huo, labda licha ya tetemeko la ardhi, lilikuwa limetengwa kwa kweli. Lakini hata hivyo, kwa kuzingatia 16:20 na 21, mlinzi wa gereza ana hatari ya kupata matatizo mengi hapa, na hasa baada ya kuambiwa kuwalinda kwa usalama. Katika Josephus, tunasoma kuhusu wakati ambapo Herode Agripa wa Kwanza alikuwa katika matatizo kwa kweli kwa ajili ya kumuunga mkono Gaius Caligula, akisema alitamani angekuwa mfalme badala ya Tiberio kwa sababu alifikiri Tiberio alikuwa amekufa, lakini Tiberio alikuwa hajafa bado, na hivyo aliwekwa gerezani.

Na mlinzi wa gereza hakuwa mwema kwao, yule akida aliyekuwa msimamizi. Lakini jemadari akapata habari kwamba Tiberio amekufa, na Gaius Caligula ndiye

atakayekuwa maliki anayefuata. Ah, basi, alisema, ah, mtu huyu atakuwa na uhusiano mzuri na mfalme anayefuata.

Kwa hiyo, yeye ni mzuri sana kwa Agripa, na ana chakula pamoja naye, ingawa yeye ni mlinzi wa gereza na jemadari, yeye ni mzuri kwa Agripa. Na kisha neno linakuja, hapana, kwa kweli, uvumi ulikuwa mbaya, Tiberio hajafa. Vema, mara moja anajitenga na Agripa anajiondoa, na anatumaini tu kwamba hakuna mtu anayejua kwamba alizungumza na Agripa ama chochote kile.

Na kisha neno linarudi, oh yeah, Tiberius alikuwa amekufa baada ya yote. Kwa hiyo, alipoteza upendeleo wote ambao angepata. Ilikuwa hatari sana kula na mfungwa.

Huo ulikuwa uvunjaji kamili wa itifaki, na anaweza kuwa katika matatizo makubwa kwa hilo. Kwa hiyo, tunaposema, vema, unajua, watu wengine waliambiwa watubu, na yote anayoambiwa ni kumwamini Bwana Yesu. Naam, kumbuka kwamba kumwamini Bwana Yesu kuna maana fulani.

Ikiwa kweli unamwamini Yesu, si kama tu, oh yeah, naamini kwa njia hiyo hiyo ninaamini kwamba Alexander Mkuu aliishi, au kwamba Mao aliishi, au kwamba mtu mwingine maarufu aliishi, Stalin aliishi, au Churchill au Roosevelt aliishi. Kwa vyovyote vile, hiyo sio aina ya imani inayozungumziwa hapa. Tunamtegemea ili kupata wokovu, na anachotuokoa nacho ni dhambi zetu.

Anatupa maisha mapya. Sasa, hatupati hiyo. Ni zawadi ya Mungu, lakini tunapoalika zawadi ya Mungu, tunamwalika atubadilishe.

Tunaweza, vema, si lazima mara moja, tusiwe tu jinsi tutakavyokuwa mara moja, lakini tumemwalika Mungu afanye kazi katika maisha yetu. Yeye, na tunamtambua Bwana wetu atakuwa nani. Tumebadilisha pande kutoka kuwa dhidi ya Mungu na kuwa upande wa Mungu, na kutambua yeye ni Bwana wa maisha yetu.

Kwa hiyo, kwa hali yoyote, mtu huyu, yuko tayari kufanya chochote. Kumbuka kile ilichosema katika Luka sura ya 10, wakiwapokea ninyi, watanipokea mimi. Kukaribisha, na kutoa ukarimu kwa mawakala wa injili.

Waache wakupe chakula. Wacha wakupe mahali pa kukaa. Naam, anawakaribisha nyumbani kwake mwenyewe.

Anawalisha. Anawapokea kama mawakala wa Bwana wa kweli, ingawa hilo linaweza kuwa ghali sana kwake. Lakini ni usiku na hawajaribu kumtia matatizoni.

Kwa hiyo, watarudi gerezani baadaye. Lakini pia, ni jambo zito ambalo wanafanya pia, kwa sababu anawalisha, lakini hawezi kwenda nje kupata chakula cha kosher. I mean, yeye si Myahudi kwa kuanzia.

Kwa hiyo, kwao kuwa na ushirika wa mezani naye ni kuvuka kizuizi kingine. Ushirika huu wa meza unaonyesha tena, kukaribishwa kwao kwa Wamataifa hawa, hata kwa njia ambayo inaweza kuwagharimu kwa mujibu wa ladha zao za kitamaduni na kadhalika. Naam, si kwamba atawahudumia nyama ya nguruwe.

Ninamaanisha, hangeenda mbali hivyo, lakini haitakuwa chakula kilichoandaliwa kwa kosher. Kwa hiyo, katika mistari ya 35 na 36, kwa nini wenye mamlaka wanakuja kwao asubuhi iliyofuata na kusema, mnaweza kwenda sasa? Vema, labda tetemeko la ardhi lilikuwa ishara kwao. Ikiwa ilitokea mahali pengine popote, wakati mwingine watu walichukulia kwa uzito.

Hiyo inaweza kuwa ishara. Na labda ina kitu cha kufanya na moja ya maamuzi yetu jana. Inawezekana.

Ingawa matetemeko ya ardhi yametokea katika matukio mengine, na wanaweza kuwa wamepata au hawakupata ripoti kuhusu kile kilichotokea kwa jela. Lakini wanaweza kuwa wameipata. Huenda mlinzi wa jela aliona ni jambo zuri kuwafahamisha.

Lakini pia, inawezekana ilitokana na maombezi nyuma ya pazia la tajiri Lydia, ingawa hakuwa mzawa. Hakuwa raia wa Roma aliyeishi huko. Pengine alitoka Thiatira.

Alikuwa wakala wa biashara, kwa hivyo hiyo haingempa hadhi kama hiyo. Lakini huenda alikuwa na pesa za kuwashawishi. Kuna jambo moja ambalo wanasiasa hawa wangepanya mbele ya umati wa watu, na ni jambo lingine ikiwa watu wanajadiliana faragha nyuma ya pazia.

Au labda walihisi tu kwamba fedheha ya umma ilichukuliwa kuwa onyo la kutosha, na wangeweza kumwomba aondoke baada ya hapo. Hata hivyo, jambo ambalo maafisa hawakujua ni kwamba kwa kweli walikuwa wamewapiga raia wa Roma. Na ingawa huenda Paulo na Sila hawakufikiri kwamba hiyo ingeleta tofauti, mlinzi wa gereza anaweza kuwajulisha, hapana, huko Filipi, tunachukua uraia wa Kirumi kwa uzito kabisa, na hiyo ingeleta tofauti.

Au huenda Paulo ameamua tu, vema, nitasubiri hadi baadaye, niwajulishe baadaye, ili niwaingize katika matatizo badala ya wao kuniingiza kwenye matatizo. Vyovyote iwavyo, baadhi ya watu wanadhani alilia tu na umati ulikuwa mkubwa sana wasiweze kumsikia. Lakini wakati mwingine maafisa walipuuza tu hata hivyo.

Uraia wa Kirumi katika majimbo ulikuwa alama ya hadhi ya juu sana, haswa katika majimbo ya mashariki ambapo sio watu wengi bado walikuwa na uraia wa Kirumi. Ikiwa Paulo na Sila hawakuwa na hati za uraia, ambazo labda hawakuwa nazo,

angalau wakati walikamatwa, ingekuwa kumbukumbu kwa Paulo huko Tarso. Kwa hivyo, unajua, watu wangeweza kutuma ili kuiangalia.

Lakini wakati huo huo, itabidi uchukue neno lao kwa hilo. Hivyo ndivyo sheria inavyotaka. Kudai uraia kwa uwongo lilikuwa ni kosa la kifo.

Kwa hivyo, ikiwa unakaribia kuachiliwa, kuna uwezekano kwamba hutadai uraia kwa uwongo na kuhatarisha kunyongwa baada ya kugundua kuwa hukuwa raia. Huenda familia ya Paulo ilipata uraia wakiwa wazao wa watumwa Waroma walioachwa huru. Ninaamini nilitaja hapo awali kwamba Pompey, jenerali wa Kirumi katika karne ya pili, samahani, karne ya kwanza KK, alikuwa amewachukua Wayuda wengi kama watumwa hadi Rumi.

Wayahudi wengine huko Roma walikusanya pesa zao, walinunua uhuru wao, na wakiwa watumwa walioachiliwa kutoka kwa raia wa Kirumi, Wayahudi hao wakawa raia wa Roma wenyewe. Kwa hiyo, kulikuwa na idadi kubwa ya raia wa Kirumi wa Kiyahudi wanaoishi Roma. Wengi wao pia waliondoka Rumi, wakakaa mahali pengine katika ulimwengu wa Kirumi, au walirudi Yudea mapema au baadaye, kama tunavyoona katika Matendo sura ya 6 na mstari wa 9. Baadhi ya Walibetini walikaa sehemu mbalimbali kisha wakaja Yerusalemu.

Naam, huenda familia ya Paulo ilitokana na watumwa walioachwa huru. Na hata hivyo, kwa vizazi, walikuwa raia wa Kirumi. Kwa hiyo, sheria ya Julian ilikataza kufungwa, kuweka minyororo, kwa hakika katika hifadhi, au kuwapiga raia wa Kirumi bila kesi.

Labda mlinzi wa gereza angewafahamisha kwamba uraia ulichukuliwa kwa uzito huko Filipi na sasa wataitembelea. Naam, kuna baadhi ya pingamizi ambazo zimetolewa kwa uraia wa Paulo. Haya ni pingamizi za wale ambao huwa na mashaka zaidi kuhusu Matendo.

Vema, wanasema, Paulo hataji uraia wake. Kweli, ni nguvu gani ya hoja kutoka kwa ukimya? Hiyo si hoja yenye nguvu sana, kwa kuwa Paulo haambatanishi umuhimu wowote wa ndani kwa uraia wa Kirumi, hata katika kitabu cha Matendo. Paulo anaepuka kujisifu isipokuwa anapolazimishwa, na anapojisifu, anajivunia kuhusu mateso yake kwa ajili ya injili.

Hatajivunia uraia wake wa Kirumi. Hilo lingekuwa kinyume na kile anachojaribu kutimiza katika 2 Wakorintho. Inaweza kudhaniwa katika Wafilipi 1, mstari wa 7 na 30, hata hivyo, ambapo anaandika nyuma kwa kanisa la Filipi, ambapo washiriki wengi, kama mlinzi wa gereza, labda walikuwa raia wa Kirumi.

Anawaandikia tena na kusema, unajua, unashiriki katika matokeo ya kesi yangu. Kwa sababu chochote kitakachompata Paulo akiwa raia wa Roma kitaweka kielelezo kwa raia wengine wa Roma. Yuko mbele ya mahakama ya mfalme.

Hilo litaweka kielelezo, na kwa hivyo litawaathiri huko Filipi pia. Kwa hiyo, huenda Paulo asiwe kimya kabisa, lakini hata kama angenyamaza, si jambo ambalo tungetarajia azungumzie katika barua zake. Pili, baadhi ya wasomi ambao wana mashaka juu ya dai hilo wanasema, vema, Luka anajaribu kuweka hadhi ya juu ya Paulo.

Naam, ndiyo, lakini kwa sababu tu anataka kuanzisha hadhi ya juu ya Paulo haithibitishi kwamba anaiunda. Anaweza kutafuta kuisimamisha bila kutafuta kuitunga. Ufarisayo wa Paulo pia ni hadhi ya juu katika muktadha wa Kiyahudi, na bado katika Wafilipi 3, katika mstari wa 5, Paulo mwenyewe anatangaza kwamba alifunzwa kama Farisayo.

Kweli, pia wanasema uraia ulihifadhiwa kwa wasomi wa manispaa, na kwa hivyo ulifungwa kwa Wayahudi. Hoja hii inapotosha ushahidi, na inapotosha ushahidi huo vibaya sana. Tuna raia 1173 wa Kirumi katika maandishi ya Efeso.

Haikuwekwa kwa ajili ya wasomi wa manispaa, na kulikuwa na njia mbalimbali za kupata uraia, ikiwa ni pamoja na kuachiliwa kama mtumwa. Maelfu ya watumwa huko Roma kila mwaka wakawa raia wa Kirumi wakati ilikuwa vigumu kwa viongozi katika maeneo yasiyo ya koloni katika Mashariki ya Kirumi. Wengine pia wamebisha, vema, Wayahudi ambao ni raia wa Kirumi wangepaswa kushiriki katika mazoea ya kipagani, kwa hiyo Paulo hangeweza kuwa raia wa Kirumi.

Tena, hii ni uongo tu. Josephus katika maandishi ya Kiyahudi ya Kirumi anaonyesha kwamba hii ni ya uwongo. Philo anaonyesha kwamba kuna jumuiya nzima ya raia wa Kirumi wa Kiyahudi huko Roma.

Kwa hiyo wakati mwingine watu wanaotilia shaka Matendo wanatumia habari ambazo zimetungwa tu. Wakati mwingine inaonyesha tu kwamba hawajafanya utafiti sahihi wakati wanashuku. Tano, Paulo hatumii kamwe trianomena, majina matatu ya raia wa Kirumi katika barua yake, tofauti na maandishi.

Kweli, hati rasmi pekee ndizo zilizhitaji hivyo. Maandishi yalikuwa yakitafuta heshima. Paulo hakuwa.

Raia wa Ugiriki na Warumi katika Mashariki walitoa majina yao kwa njia za Kigiriki mara nyingi. Kati ya maandishi 50 ya raia wa Kirumi wa Kiyahudi huko Roma, huko Roma kwenyewe, kwa raia wa Kiroma wa Kiyahudi, hakuna hata mmoja wao anayetumia trianomena. Hiyo ni asilimia sifuri.

Zaidi ya hayo, hii inavutia maandishi, barua hazikuwa maandishi. Pliny, si tu raia wa Roma, yeye ni wa tabaka la useneta. Yeye ni raia wa hali ya juu wa Kirumi.

Katika barua zake, yeye hutumia jina lake moja au mawili tu, sio matatu, lakini mara nyingi moja. Mara nyingi mawasiliano yalitumia moja tu katika barua zao. Haishangazi kwamba Paulo anafanya hivyo.

Hapa kuna hoja yenye nguvu dhidi ya Paulo kuwa raia. Paulo anaripoti kwamba alipigwa kwa viboko. Wananchi hawakuruhusiwa kupigwa na viboko.

Lakini Luka, ambaye anaripoti uraia wake, pia anaripoti kipigo kama hicho. Na Luka angejua kwamba raia hawakupaswa kupigwa kwa viboko. Varys na magavana wengine, kwa kweli, waliwapiga raia wanaojulikana mahali ambapo wangeweza kuepuka.

Florus, ambaye alikuwa gavana wa Yudea, hakufanya hivyo kwa raia wa Roma tu bali na wapanda farasi. Hiyo ni, juu ya watu wa tabaka la knight wa Kirumi, cheo kilichoshirikiwa na baadhi ya magavana alipokuwa gavana wa Yudea. Kwa hivyo, hoja hii, wakati ni hoja nzuri, sio hoja ya kutosha.

Naam, kwa nini usifunue uraia kabla ya kupigwa? Hilo lingezaa kesi ya muda mrefu na utangazaji mbaya zaidi, kwa sababu watu hawa wangekuwa na fursa ya kujibu na kusema, hapana, hapana, hizi bado ni desturi za kigeni. Viongozi wanaweza kuhitaji uthibitisho kutoka Tarso, ambao ungehitaji muda mrefu. Maafisa wanaweza hatimaye kuamua dhidi yake hata hivyo.

Lakini baada ya maofisa kukiuka sheria, Paulo ana uwezo wa kushinda. Na pia inaweza kuwa tu kwamba Myahudi huyu wa mkoa hakutarajia uthibitisho hadi alipoupata baadaye huko Korintho pamoja na Galio, au hadi mlinzi wa gereza wa Filipi alipomjulisha kwamba, hapana, Filipi inachukulia mambo haya kwa uzito zaidi kuliko sehemu zingine. Naam, ni hoja zipi zinazopendelea uraia wa Paulo wa Kirumi, kando na ukweli kwamba Luka anautaja na Luka alimjua, ambayo inapaswa kuwa hoja inayoiunga mkono, lakini hoja zingine pia? Jina lake linaipendelea.

Hilo si ombi maalum la Kikristo. Inabishaniwa na Fitzmeyer , ambaye ni msomi mzuri wa Kikatoliki, lakini pia inabishaniwa na Garrett Ludeman, ambaye ni msomi wa Agano Jipya asiyeamini kuwa kuna Mungu. Kwa hivyo, jina linapendeza.

Karibu kila mara, Paulo ni mjuzi katika maandishi. Ilipokuwa prenomeni , jina la kwanza, kwa kawaida lilikuwa ni neno linalotumiwa tena kutoka kwa familia. Watu kwa kawaida walienda kwa watu wao, jambo ambalo Paulo anafanya.

Hili lilikuwa jina la heshima la Kirumi. Ingependekeza, lakini isithibitishe uraia, lakini ilitosha kwamba wengi wa Mashariki wangechukua uraia wa Kirumi. Paulo alipata

jina lake la Kirumi kutoka mahali fulani, na halikuwa kwa ajili ya mapambo tu huko Yerusalemu.

Idadi kubwa ya watu waliotumia jina hilo walikuwa, kwa kweli, raia wa Roma. Pili, ni raia pekee ndiye angeweza kukata rufaa kwa maliki kisha apelekwe Roma. Naam, hii ilitokea kwa Paulo.

Barua zake zinaunga mkono kutotenda kwa wakati huu, ingawa barua zake zote zilikuwa kabla au baada ya wakati ambapo hii ilifanyika. Ikiwa tutaziweka pamoja, tuna dalili zinazopendekeza. Paulo alitaka kutembelea Roma.

Paulo alitarajia upinzani wa Yudea. Hayo yote mawili yako katika Warumi 15. Baadaye, pengine kutoka kwa Wafilipi 1, angalau kulingana na jinsi Wafilipi hufasiriwa kwa kawaida, Paulo yuko kizuizini huko Rumi.

Paulo aliingiaje chini ya ulinzi wa Warumi? Tunao ushahidi mwingine kwamba Paulo alikuwa Rumi. Vema, alitaka kufika Roma. Alitazamia matatizo katika Yudea, kisha akaishia Rumi.

Angeweza kusafiri peke yake, lakini hakuishia Roma hata hivyo. Anaishia chini ya ulinzi wa Kirumi ambayo inaonekana aliingia mahali pengine kabla ya kufika Roma. Zaidi ya hayo, Luka hangeweza kuvumbua kizuizi cha muda mrefu cha Warumi kuanzia mapema huko Yudea kuliko lazima kwa sababu minyororo na kizuizini cha Warumi kilikuwa jambo la aibu katika tamaduni.

Kwa kawaida watu walitaka kujitenga na watu waliofungwa minyororo au watu waliokuwa chini ya ulinzi wa Kirumi. Luka hangeweza kuvumbua kizuizi cha Paulo cha Kirumi, na Luka hangebuni mapema kuliko lazima. Luka hangetumia robo nzima ya mwisho ya Matendo kulingana na hadithi ya kubuni kwa sababu robo ya mwisho ya Matendo haina maana isipokuwa Paulo alikamatwa huko Uyahudi na kisha kukata rufaa Rumi, na ndiyo sababu anatumwa Rumi.

Na kumbuka, hii ndiyo sehemu ya kina zaidi ya Matendo. Ni sehemu ya masimulizi yetu na mtu aliyeshuhudia. Hii ni sababu moja kuu kwa nini wasomi wengi wanatambua, ndiyo, huenda Paulo alikuwa raia wa Roma.

Zaidi ya hayo, maelezo ya Luka yanalingana na dai hilo. Asema mapema juu ya sinagogi la watu waliowekwa huru, linalotia ndani watu waliowekwa huru kutoka Kilikia, ambalo lingetia ndani Tarso. Na Luka hangetaka kubuni historia ya utumwa kwa Paulo.

Ikiwa atabuni usuli kwa ajili ya Paulo, haingekuwa kama mtu aliyeachiliwa huru. Itakuwa, hey, kwa nini isiwe hivyo, ikiwa utabuni historia ya kuheshimika, labda yeye ni wa tabaka la Magharibi, kama Wayahudi wachache wa tabaka la juu katika serikali

ya manispaa ya aristocracy huko Jerusalem. Luka hangeweza kuvumbua usuli wa mtumwa, na Luka hata hata habainishi Paulo kama mshiriki wa sinagogi, ingawa inaonekana kudokezwa na muktadha.

Baadhi ya hoja zinazounga mkono, Paulo anafaulu kuwafikia raia wa Kirumi kwa njia ambayo watu wengi hawangefanya kama hawakuwa raia wa Kirumi. Paulo pia analenga makoloni ya Kirumi na hatimaye anataka kwenda Roma yenyewe, hata kabla ya kukamatwa. Jina la Paulo la Kirumi.

Nilizungumza kuhusu hili tayari katika Matendo 3:9 wakati lilipotokea mara ya kwanza, lakini linamfaa Sauli. Majina mawili yalikuwa ya kawaida sana. Unawapata kwenye papyri na maandishi.

Wayahudi waliozungumza Kigiriki mara nyingi walikuwa na majina ya Kiaramu na Kigiriki, lakini raia wa Roma wangeweza kuongeza signum, jina la Kiroma. Wengi, kweli, jina lake la Kirumi ni trianomena hii. Signum labda ni jina lake Sauli, lakini wengi wanakubali kwamba signum ya Paulo ni Sauli.

Majina mara nyingi hutafsiri maana au kuna sauti inayofanana. Trianomena, nomen lilikuwa jina la ukoo wa kurithi. Prenomen, ambayo awali ilikuwa jina la kutofautisha katika ukoo, kuna takriban 30 kati yao kutumika.

Hapo awali, nadhani nilitaja kwamba Seneca Mzee alisema angeweza kurudia majina 2,000 kwa mlolongo haswa ambao alikuwa ameyasikia. Kweli, anaweza kuwa na idadi ndogo ya majina ya kufanya kazi nayo, lakini hata hivyo, na Jamhuri ya marehemu, ni nusu tu ya majina haya yalitumiwa. Hawakufanya kazi vizuri sana katika kutofautisha watu kwa sababu ulikuwa na watu wengi wenye majina sawa.

Kwa hivyo kognomen ikawa jina jipya la kutofautisha na Jamhuri ya marehemu katika milki ya mapema. Paulo anaishi katika milki ya mapema. Cognomen ilianza kama jina la utani, lakini katika ufalme huo, lilikuwa jina kuu la kutambulisha.

Mara nyingi unaweza kuitwa jina la baba yako au mababu zako. Kwa kawaida Paulo alikuwa mjuzi na kwa kawaida alitumiwa na raia wa Kirumi pekee. Je, wasikilizaji wa Paulo, mahakimu hawa, wanaitikiaje kile anachosema Paulo? 1638, Cicero na Quintilian wanatuambia kwamba raia wa Kirumi alipaza sauti kwamba alikuwa raia wakati wa kupigwa mijeledi na hivyo kuwafedhehesha watesi wake.

Kwa kungoja hadi baada ya kupigwa ili kuwajulisha, Paulo na Sila waliwaweka mahakimu katika nafasi ya kisheria isiyofaa. Paulo anafanya jambo kama hili baadaye baada ya kufungwa minyororo wakati anakaribia kuhojiwa kwa kipigo, lakini hiyo ilikuwa aina tofauti ya kupigwa. Hilo lilikuwa ni jambo la kulazimishwa ambalo angeweza kufa kutokana nalo, na pia unapaswa kukumbuka kwamba Paulo alikuwa na umri mkubwa zaidi wakati huo.

Na kadiri tunavyozeeka, wakati mwingine kupigwa kunaweza kuwa na athari mbaya zaidi kuliko tunapokuwa wachanga. Vyovyote vile, sasa mahakimu, na si mitume hawa, si wamisionari hawa, wanalazimika kujadiliana. Kwa njia, neno mtume, Luka kawaida hulitumia kwa wale kumi na wawili tu.

Katika Matendo 14, anafanya ubaguzi, na kuutumia kwa Barnaba na Paulo pia. Lakini kwa kawaida, hata hamwiti Paulo mtume. Kwa kawaida anapenda kuitumia kwa wale kumi na wawili.

Paulo katika maandishi yake anatumia jina hilo kwa upana zaidi na kuitumia kwa watu wengine wanaofanya aina ya kazi ya umishonari ambayo anafanya, au aina nyingine za mambo ya msingi ambayo anafanya. Kwa hivyo, analazimika kufanya mazungumzo. Wanalazimishwa kujadiliana, mahakimu.

Ripoti za kitendo chao zinaweza hata, ikiwa sheria itatekelezwa, hata kuwaondoa kwenye ofisi. Na kwa nadharia, ingawa haiwezekani sana kimatendo, Filipi inaweza kunyimwa hadhi yake kama koloni la Kirumi au kitu kama hiki. Basi kwa nini Paulo na Sila wanaleta jambo hili? Kwa nini wanajali kuhusu heshima yao Yesu anaposema, geuza shavu lingine, usijali kuhusu hilo? Walihitaji kusaidia kupata usalama wa wakati ujao wa jumuiya changa ya Kikristo, na hilo lingewaweka angalau katika hali bora zaidi.

Ingawa tunajifunza kutoka kwa Wafilipi kwamba kanisa bado lilikuwa na matatizo fulani huko, lakini wanaweza kuwa wamepunguza tatizo kwa kiasi fulani. Huenda mateso hayakuwa na nguvu kwa Wakristo huko kama ilivyokuwa huko Thesalonike. Vyovyote vile, bila shaka, pia walikuwa na baadhi ya watu wenye uwezo huko kama Lidia, na watu wa hadhi fulani kama mlinzi wa gereza wanaweza kuwa.

Mstari wa 39 na 40. Mahakimu hawakuwa na mamlaka ya kisheria ya kuwapiga, lakini pia hawakuwa na mamlaka ya kisheria ya kuwafukuza raia wa Roma bila kesi. Lakini kesi ingelea uvunjaji wao wa sheria.

Kwa hivyo, wamepunguzwa kwa kusihi. Kweli, Luka anapenda matokeo chanya. Tunaona hayo mengi katika matendo ya Luka, hata baada ya mambo magumu sana.

Anaweza kuwa anaweka uso bora zaidi juu ya hili, lakini bado, wamefukuzwa na bila shaka bado wana maumivu kutokana na kupigwa kwao. Kwa hiyo, baada ya hili, watakuwa na matembezi marefu sana. Wanarudi na kumsalimia Lydia na wengine kwanza.

Hawatoki moja kwa moja, lakini viongozi inabidi wawatoe nje ili angalau baadhi ya watu wawe mashahidi, aibu yao imepungua kwa sababu viongozi wamelazimika kujidhalilisha, na kujishusha, pamoja na kwamba hawaingii hadharani sokoni na

kusema tulikosea. Mahali panapofuata watakapoenda baada ya kutembea kwa muda mrefu sana, watakabaliana na misukosuko katika Thesalonike katika sura ya 17, mstari wa 1 hadi 9. Kwa njia, kwenye mengi ya tovuti hizi, tuna historia nzuri sana ambayo imefanywa. Kuna mandharinyuma mengi mazuri ambayo yamefanywa huko Filipi.

Jeffrey Wyma katika Chuo cha Calvin amefanya kazi nzuri sana katika ufafanuzi wake wa Wathesalonike na maoni mengine ya Wathesalonike yamefanya kazi nzuri. Idadi ya wasomi wengine wameandika juu ya Thesalonike yenyewe. Kwa hiyo, Donfried, Jewett, na wengine wametoa habari nyingi kuhusu Thesalonike na maeneo haya mengine.

Vema, katika 17:1, tunasoma kuhusu safari yao ya kwenda Thesalonike na imefupishwa haraka sana, lakini haikufanyika kwa haraka sana. Iliwachukua siku chache kufika huko wakiwa na migongo yao yenye maumivu. Wangekuwa wakisafiri kupitia Via Ignatia, inayopitia Filipi na kuelekea pwani ya magharibi ya Balkan ambapo wangeweza kusafiri kwa meli hadi Italia.

Wanakuja kwenye miji mitatu tofauti ambayo imetajwa katika Matendo 17:1. Ya kwanza ni Amphipolis kwenye Strymon. Huo ni mto niliotaja hapo awali ambao tawi lake lilikuwa Gangites. Amphipoli ilikuwa maili 33 au zaidi ya kilomita 50 kupita Filipi.

Pengine na majeraha yao, hawakutembea hata siku moja, ingawa hatujui. Hiyo ni mengi ya kufunika kwa siku moja. Unapaswa kutembea haraka sana.

Maili 20 ilikuwa ya kawaida zaidi. Kwa hiyo, pengine walikaa usiku mmoja mahali fulani. Apollonia ilikuwa safari ya siku moja zaidi ya Amphipolis.

Ilikuwa maili 27 au baadhi ya kilomita 40 zaidi. Thesalonike ilikuwa maili 35 au kilomita 55 zaidi. Kwa hivyo, katika mstari wa 1, tuna idadi ya siku zilizofupishwa na Luka lazima afanye muhtasari mwingi ili kupitia kila kitu, hata zaidi ya jinsi ninavyozungumza haraka ili kupata kila kitu.

Njia ya Via Egnatia iliendelea zaidi magharibi hadi Illyricum kwenye mwisho wa magharibi wa Balkan. Matendo yaripti hapa zamu ya Paulo tu kuelekea kusini kutoka kwenye barabara hii ya Beroia. Tunajua kwamba baadaye Paulo alitembelea Iliriko.

Imetajwa katika Warumi 15:19, lakini hiyo labda ilikuwa kwenye safari iliyofupishwa haraka sana ambayo unayo katika Matendo 20:1-3. Kwa hivyo, labda sio wakati huu, lakini labda baadaye alisafiri huko. Barabara. Barabara za Kirumi kwa kawaida hazikuwa zaidi ya futi 20 au mita 6 kwa upana, ambazo kwa viwango vya kisasa vya mijini sio pana sana, haswa wakati watu wengi wana magari na foleni za magari na kadhalika.

Lakini barabara hizo zilikuwa bora na salama zaidi kuliko barabara nyingi za Ulaya hadi 1850. Kwa hiyo, huu ulikuwa wakati mzuri wa kulazimika kutembea juu yake kwa hali yoyote. Thesalonike.

Walifika Thesalonike. Ilikuwa bandari kubwa zaidi ya Makedonia, mahali pazuri sana pa kueneza habari njema kutoka humo. Ulikuwa mji mkuu wa wilaya ya pili ya zamani ya Makedonia, lakini muhimu zaidi sasa, ni makazi ya gavana wa mkoa.

Mkuu wa mkoa hajali katika simulizi hili. Hili ni suala la ndani. Huenda hata gavana asijulishwe kuhusu hilo.

Lakini Thesalonike ilikuwa na wakazi kama 200,000. Kwa hiyo, ulikuwa mji mkuu, hakika kwa viwango vya kale. Sinagogi, ambapo wanahudumu katika Sura ya 17, Mstari wa 2. Naam, kulikuwa na madhehebu au dini nyingi zisizo za Kigiriki huko Thesalonike.

Dini ya Kiyahudi inashuhudiwa, inathibitishwa kwa uwazi zaidi kiakiolojia. Ibada ya Serapis na Isis, zilikuwa ibada za Wamisri. Kitu ambacho kilikuwa Kigiriki, lakini kilitoka kisiwa cha Samothrace, Mafumbo ya Kiberi .

Haya yote yanapatikana Thesalonike. Inasemekana kwamba Paulo alitumia majuma matatu akihudumu katika sinagogi huko. Yamkini alitumia muda mrefu zaidi kuhudumu katika Thesalonike kwa ujumla, kwa sababu alipokea usaidizi kutoka kwa Filipi, Wafilipi 4, 15, na 16, ambayo unaweza kukumbuka ikiwa ulijumlisha baadhi ya hesabu nyingine.

Ni takriban maili 95 au kilomita 145 mbali. Kwa hiyo, pengine alikaa huko kwa muda. Neno likarudi Filipi.

Walituma pesa kwake. Huwezi kukaa nasi, lakini tunataka kusaidia katika kile ambacho Paulo alikuwa akifanya. Kwa hiyo, walimpelekea fedha.

Hadi wakati huo, alikuwa akifanya kazi ya mikono, kulingana na 1 Wathesalonike 2:9. Kinachodokeza ni kwamba labda alikuwa huko kwa muda. Inaweza kuwa wiki tatu, lakini wasomi wengi wanafikiri ilikuwa ndefu kuliko hiyo. Naam, mambo hayakwenda vizuri sana katika sinagogi.

Katika sinagogi lililofuata aliishia, watu walikuwa na shauku ya kuchunguza maandiko. Walikuwa na akili iliyofunguka kuona kile ambacho maandiko yalisema hasa. Lakini huko Thesalonike, walipendezwa zaidi kutetea mambo ambayo tayari walikuwa wanaamini.

Tuna watu kama hao leo. 17:4. Wanawake wa Makedonia walikuwa wamepata sifa ya ushawishi wao hapo awali. Mama ya Alexander, Olympias, alijulikana sana kwa nguvu zake.

Na watu hawakutaka kuzungumza na Olympias. Wanawake wa tabaka la juu wanaweza kuwa walinzi ndani ya kanisa au sinagogi. Hali yao ya hali ya juu na michango yao iliwafanya wapendwe sana.

Na hii iliwapa hadhi ya juu kuliko ilivyokuwa kwao katika jamii kwa ujumla. Kwa hivyo, ulikuwa na wanawake wengi wa tabaka la juu waliohusika katika mipangilio ya aina hii. Wanawake hawakutahiriwa, kwa hivyo ilikuwa rahisi kwao kusilimu.

Kwa hiyo, unao Paulo na Sila na Timotheo, na Luka hayuko nao tena baada ya Filipi, akishinda aina mbalimbali za waongofu. Lakini wale waliokuwa wakipingana nao katika sinagogi waliamua kuchochea fujo. Pengine ni kwa sababu kama hiyo kwamba Paulo, katika 1 Wathesalonike 2, anazungumza jinsi watu wa nchi yake, Wayahudi, walivyowatesa waumini wa Yesu waliokuwa Yudea.

Baadhi ya watu, kwa njia, wamesema kwamba hilo ni toleo la baadaye, lakini hilo ni tendo la urahisi kwa sababu hawataki hilo liwe katika maandishi. Hakuna ushahidi wa kimaandishi wa kutengwa. Kwa hiyo, kwa vyovyote vile, Paulo alipata mafanikio fulani huko Filipi na Thesalonike, lakini alikabili upinzani katika sehemu zote mbili.

Na zile ambazo walichochea zilikuwa zile ambazo kwa kawaida hazizingatiwi sana katika fasihi ya zamani. Demagogi ambao wangechochea umati walidharauliwa sana, lakini walichochea watu wasio na kazi na wasio na kazi sokoni. Sasa, si mara zote kosa la mtu fulani kukosa kazi, lakini tunaona hilo kwa mtu mlemavu katika Matendo 3. Wakati mwingine watu hawawezi kupata kazi.

Lilikuwa tatizo huko Thesalonike. 1 Wathesalonike 4:11 na 2 Wathesalonike 3, Paulo anawahimiza kufanya kazi. Lakini ndio, unapaswa kutoa kwa watu ambao hawawezi kufanya kazi au hawana kitu kinachopatikana.

Lakini katika kesi hii, walikuwa tu bila kazi sokoni. Hilo lilikuwa tatizo katika majiji mengi, lakini pia lilikuwa tatizo katika Thesalonike ambalo tunasoma habari zake hata katika 1 na 2 Wathesalonike. Wangeweza kuchochewa kufanya umati kama mifano mingine ya kale inavyothibitisha.

Wakaaji Wayahudi walikuwa wachache huko Thesalonike, kwa hiyo walihitaji msaada fulani ili kumpinga Paulo. Sawa, kundi hili la watu limekorogwa na linasema linakuja mbele ya mademu, watu, baraza la raia. Naam, hiyo inalingana kwa usahihi na kile tunachojua kuhusu Thesalonike kwa sababu Thesalonike haikuwa koloni la Kirumi tofauti na Filipi.

Ulikuwa mji mkubwa zaidi ingawa, na uliitwa mji huru, ambayo ina maana kwamba walikuwa bado, vema, bado walipaswa kutii Roma, lakini jiji lao lingeweza kutunga sera zao wenyewe. Walikuwa na watawala wao katika jiji lao la ndani, ingawa gavana Mroma pia aliishi huko. Ulikuwa mji huru.

Walikuwa na kikundi cha raia kilichokusanyika, demos, ambao walitenda kwa haki. Na pia walikuwa na maafisa ambao waliitwa polytarchs . Inafurahisha, unajua, hakukuwa na orodha ya majina ambayo maafisa tofauti waliitwa katika miji tofauti au maeneo tofauti ya Milki ya Roma, lakini Luka anapata haki hii kama vile kila wakati anapata majina ya maafisa wa eneo sawa, stratagoi , na sasa polytarchs .

Polytarchs lilikuwa jina la kawaida kwa maafisa huko Makedonia, hasa huko Thesalonike. Kwa hiyo, jambo hili lingemfanya Paulo apate shida, lakini hawamfikii Paulo kwa sababu hawawezi kumpata kwa wakati huu. Kwa hiyo, wanamvuta mwenyeji wake.

Wanajua anapoishi. Huenda mwenyeji wake alikuwa Mkristo Myahudi aliyemkaribisha nyumbani kwake. Samahani, Myahudi mmoja aliyemkaribisha nyumbani kwake na pengine akawa mwamini wa Kiyahudi wa Yesu.

Lakini katika mstari wa 6, Yasoni lilikuwa jina la kawaida la Kigiriki, lakini pia lilitumiwa sana na Wayahudi wa Kigiriki. Una Yasoni wa Thessaly, usichanganywe na Thesalonike, katika Argonautica na mapokeo yanayorudi nyuma kabla ya hapo. Jasoni lilikuwa jina la kawaida la Kigiriki, lakini pia mara nyingi lilishikiliwa na Wayahudi.

Huenda huyu ni mwenyeji wa Kiyahudi ambaye walikaa naye wakifanya kazi huko kwa sababu kwa kawaida ndivyo ungejaribu kupata. Pia, Warumi na hata viongozi wengi, hawakutoka kutafuta vitu vya kujaribu. Utawala wa Kirumi haukuwa na idadi kubwa kama hiyo, hawakupenda kupoteza bajeti yao kwa mambo kama hayo.

Ni wenyeji ndio walitakiwa kuwashutumu. Katika kesi hii, watawashtaki mbele ya Polyarchs wenyewe wa Thesalonike . Hili ni suala la ndani.

Deletorius , na Deletorius walikuwa washitaki. Chini ya sheria ya Kirumi, mtu alihitaji kushtaki kesi. Kwa hiyo, ungesubiri washitaki waletе kesi na ndicho kinachotokea hapa.

Na wanachomshutumu Paulo kufanya ni kumtangaza mfalme mwingine. Vema, anamtangaza Masihi, mstari wa tatu. Kitaalamu, ndio, Masihi ni mfalme mwingine.

Paulo hasemi juu ya ushindani wa kisiasa kwa mfalme, angalau hadi Yesu arudi na kusiwe na ushindani mkubwa. Lakini hii ilizingatiwa kuwa uhaini. Kutangaza mfalme mwingine kulizingatiwa kuwa uhaini dhidi ya ukuu wa mfalme.

Kwa hiyo, unapoiweka katika masharti haya, hiyo inaweza kuwa tatizo. Kuonyesha dalili za ujio wa mtawala mpya pia kulimaanisha utabiri wa kifo cha mfalme wa sasa. Kukiuka amri za kifalme, ndiyo sababu wakati fulani wanajimu walifukuzwa kutoka Roma.

Unajua, comet inaonekana na wanasema, oh, hiyo inamaanisha mtawala mpya. Ondoka Roma. Hujakaribishwa hapa.

Hatutaki watu wazue fujo. Kuwafanya watu kutafuta mtawala mpya. Vema, ukisoma 1 na 2 Wathesalonike na Paulo anazungumza juu ya mambo ambayo amekuwa akiwafundisha kuyahusu.

Baadhi ya mambo hayo yanahusiana na kuja kwa Yesu na ishara za kuja kwa Yesu. Kwa hiyo, haishangazi baadhi ya watu wangepindisha maneno yake na kusema, anatangaza mfalme mwingine, hata Yesu. Yesu, hata hivyo, alikuwa amesulubiwa kwa shtaka gani? Alikuwa amesulubiwa kwa shtaka la kudai kuwa mfalme wa Wayahudi.

Alikuwa amesulubiwa kwa ajili ya uchochezi. Luka 22 na 23, hasa Luka 23, Yesu anashtakiwa mbele ya Pilato kama kukataza kulipa kodi kwa Kaisari, ingawa hakukataza hilo. Tunajua hilo waziwazi katika Luka 20, na kwa kudai kuwa mfalme.

Raia walipaswa kuahidi uaminifu kwa Kaisari na kuripoti kitendo chochote cha uhaini. Vema, unaweza kufikiria jinsi hii ingechochea umati na kuchochea uzalendo wa kila mtu, aina ya uaminifu wa kitaifa kama washiriki wa milki hiyo. Wapinzani wa injili hawaelewi hapa si chini ya Wastoiki na Waepikuro katika sura ya 17, mstari wa 18, wanapofikiri kwamba Paulo anahubiri miungu ya ajabu.

Tutazungumza zaidi juu yake tukifika huko. Katika mstari wa 8, tuna Polytarchs . Pia, walikuwa katika mstari wa 6, jina hususa la maafisa wa jiji la Thesalonike.

Kichwa kinahusu Makedonia pekee. Roma iliwapa uhuru wa kuendesha jiji hilo, ingawa hatimaye wangelazimika kujibu Rumi kwa matendo yoyote yasiyofaa kwa sababu viongozi wa eneo la Mediterania ya Mashariki walikuwa na jukumu la kutekeleza uaminifu kwa Kaisari. Katika mstari wa 9, mwenyeji wao, mstari wa 6, Yasoni, anawajibika kwa matendo yao.

Maana yake ni kwamba anatakiwa kutuma dhamana kwa ajili yao kana kwamba ni watu wa nyumbani mwake. Sasa, faini ilikuwa adhabu ndogo kwa kadiri mahakama za Roma zilivyoenda, na kifungo cha kuwazuia wakorofi halikuwa jambo la kawaida. Kwa kuzingatia shitaka katika mstari wa 7, je, Paulo mwenyewe alikuwa amekamatwa? Mbele ya kundi la watu, maafisa wa Polytarchs wakati mwingine walichagua siasa badala ya haki.

Huenda Paulo aliuawa, lakini ingebidi akabidhiwe kwa gavana wa Kirumi kwa ajili hiyo, na labda angeweza kujiondoa. Lakini kwa vyovyote vile, lilikuwa ni shtaka zito sana, na haishangazi kwamba alifukuzwa kutoka mjini na waumini. Paulo anaweza kutaka kuongea, lakini hapana, hii ni hatari.

Hii si kama kipigo kama kule Filipi. Hii ni malipo makubwa sana. Lakini Polyarchs labda hawakuichukulia kwa uzito sana kwa sababu adhabu ni ndogo sana.

Wakati huo huo, uamuzi wa Polyarchs ungesimama hadi waondoke madarakani. Kwa hiyo, kwa ajili ya Yasoni na waamini wengine, bado hawathubutu kurudi. Inabidi Paul awatume wenzake ili kujua nini kinaendelea huko.

Na katika 1 Wathesalonike 2:18, anaposema, tulitaka kurudi, lakini Shetani alituzuia. Kuzuia kwa Shetani kunaweza kuwa na uhusiano fulani na amri hiyo hadi waondoke madarakani. Lakini atapata mwitikio mzuri zaidi katika jiji linalofuata analokwenda, angalau kwa muda mpaka baadhi ya watu kutoka Thesalonike wamfuate.

Anaenda kutoka kwenye njia iliyopigwa. Hatafuata Njia ya Agnesia, kama vile mapema alivyoshuka kupitia Sebast na kwenda Derbe, lakini watampata hata hivyo.

Huyu ni Dk. Craig Keener katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Matendo. Hiki ni kipindi cha 17, Matendo sura ya 16 na 17.